

नमो तस्य नगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धरस

आनन्द भूमि

THE ANANDA BHOOOMI

(The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal)

बुद्धधर्म सम्बन्धी नेपालको
एक मात्र मासिक पत्रिका

फाउ - पुन्ही

वार्षिक रु. १५/- प्रति रु. १/-

बुद्ध सम्बत् २५२५

नेपाल सम्बत् ११०२

खं ९

—

फागुन पूर्णिमा

—

चित्तला

अंक ११

विक्रम सम्बत् २०३८

1982 A. D.

Vol. 9

—

फागुन

—

March

No. 11

“आनन्दभूमि” को नियम—

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको एकमात्र बुद्धधर्म सम्बन्धी मासिक पत्रिका हो । यो प्रत्येक पूर्णमासिको दिनमा निस्कनेछ । यसको आजीवन ग्राहक शुल्क रु. १५०।— र वार्षिक ग्राहक शुल्क रु. १५।— मात्र छ । जुनसुकै महीनामा पनि ग्राहक बन सकिन्छ । वार्षिक-ग्राहकलाई पूरा १२ वटा अंक प्राप्त हुनेछ । एक प्रतिको रु. २।—
- (२) यसमा बुद्ध धर्मसँग सम्बन्धित विषय छापिनेछ ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएको कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व लेखक नै हुनेछ । सम्पादक-मण्डल हुनेछैन ।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नुहुन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएकोले लेखको प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउन अनुरोध छ ।
- (५) लेख पठाउँदा सफा र पूरा साइजको कागजमा एकपटि मात्र लेखेर पठाउनु पर्नेछ ।
- (६) ग्राहक शुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउँमा पठाउनुहोला । पत्र व्यवहार गर्दा आफ्नो ग्राहक संख्या तथा नाम ठेगाना राम्ररी लेखिएको हुनु जरूरी छ । ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महीना अगावै व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुहोला । पत्रिका समयमा नपुगे सूचना दिने कृपा गर्नुहोला ।
- (७) कुनै पनि लेख प्रकाश गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकमै रहनेछ ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं ।

विषय - सूचि

बुद्ध बचन	१	अञ्जनर कुमारिया खं	१३
साधुशील जातक	२	आत्मशुद्धि व सेवा	१५
किन ब्रह्मचर्य पालन गर्ने ?	३	बुद्ध द्व: मखु	१६
अध्यात्मज्ञानद्वारा विश्वशान्ति	५	बुद्धस्तुति	१६
गुरुको उपदेशले सफलता	७	छि स्यूला थे ?	१७
शान्तिका पुजारी	९	Buddhist Festivals in Japan	१८
भगवान् नाम लिन्	९	सम्पादकीय	२१
यस्तो पनि हुँदोरहेछ	१०	बौद्ध गतिविधि	२३
सम्पादकलाई चिट्ठी	१२		

आण्णदु भूमि

शान् सम्पादक

भिक्षु अश्वघोष

सम्पादक

भिक्षु कुमार काशय

सुवर्ण शाक्य

प्रकाश बज्राचार्य

व्यवस्थापक

भिक्षु महानाम

सह-व्यवस्थापक

भिक्षु मैत्री

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी

स्वयम्भू, काठमाडौं

कोट : १४४२०

महावग-विनयपिटकबाट ।—

“ब्रह्म भिवख्वे आरिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अथाय हिताय
सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिवख्वे धर्मं
आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्यं सव्यञ्जनं केवलं परिपुणं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

★ ★ ★

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन
सुखको लागि, विश्रमायि दयाको लागि, देव र
मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार
गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त्य समयसम्म
कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश
दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्यं (धर्म) को प्रकाश
पाइ ।

मूर्खहरू प्रमादो हुन्छन्, पण्डितहरू सेँठले धन रक्षा गरे ज्ञे अप्रमादलाई
रक्षा चड्न् ।

साधुशील जातक

बतंभान कथा

एकजना ब्राह्मणका चारवटा छोरीहरू थिए। तीन चारेजना चारे प्रकारका पुरुषहरूसित विवाह गर्ने चाहन्थे। एउटीले अभिरूप शरीर भएकोसँग, एउटीले बैस पुरेको जेठोसँग, एउटीले उच्चजाति भएकोसँग र एउटीले शीलवान्सँग विवाह गर्ने चाहन्थे।

छोरीहरू दिँदा कस्ता गुण भएकालाई दिनुपर्दो-रहेक भन्ने कुरा सोच्दा पनि त्यस ब्राह्मणले ठम्याउन नसकेर त्यस विषयमा सम्यक् सम्बुद्धसँग सोधेर उचित पुरुषहरूलाई दिनुपर्ला भनी सोची सुगन्धित मालाहरू लिन लगाई विहारमा गएर शास्तालाई बन्दना गरी एक छेउमा बसी आफ्ना विचारका कुरा सोध्यो।

'अधि पनि तिमीलाई यो सवालको जवाफ पछिडत-हरूले दिएका थिए तर पूर्वजन्मका कुरा भएको हुनाले तिमीले संकेन सकेन' भनी पूर्वजन्मका कुरा बताउनुभयो।

अतीत कथा

अतीत समयमा बाराणशीमा ब्रह्मदत्तले राज्य गरिरहेको बेलामा बोधिसत्त्व ब्राह्मण कुलमा जन्मी बैश पुरोपच्छि तक्षशिलामा शास्त्र अध्ययन गरी बाराणशीमा आएर दिशाप्रमुख आचार्य भए।

एक ब्राह्मणका चारवटा छोरीहरू थिए। तिनीहरू बतंभान कुरामा जस्तै चारप्रकारका पुरुषहरूकहाँ जान

चाहन्थे। कसलाई छोरीहरू दिनुपर्ला भन्ने कुरा ठम्याउन नसकी आचार्यसँग सोधेर दिनयोग्य पुरुषहरूलाई दिनुपर्ला भनी आचार्यकहाँ गई त्यही कुरा सोध्दै यो प्रथम गाथा भने—

सरीरदब्यं बद्धदब्यं सोजच्चं साधुसीलियं ।
ब्राह्मणन्त्वेव पुच्छाम किन्तु तेसं वणिमहसै'ति ॥

'हे ब्राह्मण ! म सोछ्नु कि (छोरीहरू) शरीर सौन्दर्य भएकालाई अथवा आयु बढी हुनेलाई अथवा उच्चजातिकालाई अथवा शीलवान्मालाई मध्ये कसलाई दिनुपर्ला ।'

यो सुनेर आचार्य भन्दब्दन् कि रूप सम्पत्ति आदि भएतापनि शील नहुने व्यक्ति निन्दनीय हुन्छ, हामीलाई त शीलवान् नै ठीक लाग्दै । यस कुरालाई प्रकाशपाद दोशो गाथा भने—

अत्थो अत्थि सरीरस्मि बद्धदब्यस्स नमोकरे ।

अत्थो अत्थि सुजातर्स्मि शीलं अस्माकरुच्चती'ति ॥

'शरीरको पनि आफ्नो विशेषता छ । बृद्धलाई नमस्कार गरिन्छ । सुजातामा पनि विशेषता छ तर हामीलाई चाहिँ शीलवान् नै असल लाग्दै ।'

यस कुरालाई ठीक मानी ब्राह्मणले शीलवान्हरू-सँग नै आफ्ना छोरीहरूको विवाह गरिदिए।

यो ब्रह्मोपदेश ल्याउनुभई शास्ताले सत्य कुरा प्रकाश पार्नुहुँदै जातक समाधान गर्नुभयो । सत्य कुराको अन्त्यमा ब्राह्मण स्रोतापत्तिफलमा प्रतिष्ठित भए ।

किन ब्रह्मचर्य पालन गर्ने ?

- भिक्षु अमृतानन्द

बौद्ध साहित्यमा 'ब्रह्मचर्य'को माने केवल मैथुन ब्रह्मचर्यलाई मात्र भनिदैन। 'ब्रह्मचर्य' शब्द प्रयोग बरिएको ठाउँ हेरी अर्थ बुझ्नुपर्ने हुन्छ। यहाँ 'ब्रह्मचर्य' भन्नाले भिक्षुचर्याको अर्थ हो।

यो भिक्षुचर्या केकोनिमित्त पालन गरिन्छ त ? भन्ने बारेमा मलाई सारिपुत्र महास्थविर र महाकोट्टिक महास्थविरहरूका बीच भएको कुराको सम्झना भयो।

एकदिन महाकोट्टिक महास्थविर सारिपुत्र महास्थविरकहाँ गई सोष्ठुभयो—

(१) "आवुसो सारिपुत्र ! जुन वेदना यस जन्ममा हुने हो, सो वेदना अर्को जन्ममा होस् भन्ने हेतुले यो बुद्धासनमा ब्रह्मचर्य पालन गर्ने हो ?"

"आवुसो ! होइन !"

(२) "आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जुन वेदना अर्को जन्ममा हुने हो, त्यो वेदना यसे जन्ममा होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गर्ने त ?"

"आवुसो ! होइन !"

(३) "आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जुन सुख वेदनीय कर्म हो, त्यो दुःख वेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ त ?"

"आवुसो ! होइन !"

(४) "आवुसो सारिपुत्र ! जुन दुःख वेदनीय कर्म हो, त्यो सुख वेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ त ?"

"आवुसो ! होइन !"

(५) "आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जुन परिपक्ववेदनीय (विपाक पाउने कर्म) हो त्यो अपरिपक्व वेदनीय (विपाक नपाउने कर्म) होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ त ?"

"आवुसो ! होइन !"

(६) "आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जुन अपरिपक्व वेदनीय हो, त्यो परिपक्व वेदनीय होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ त ?"

"आवुसो ! होइन !"

(७) "आवुसो सारिपुत्र ! जो बहुवेदनीय कर्म हो, त्यो अल्पवेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ के ?"

"आवुसो ! होइन !"

(८) "आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जो अल्पवेदनीय कर्म हो, सो बहुवेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले यहाँ ब्रह्मचर्य पालन गरिन्छ के ?"

"आवुसो ! होइन !"

(९) “आवुसो सारिपुत्र ! त्यसोभए जो वेदनीय कर्म हो, त्यो अवेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले यहाँ बहुचर्य पालन गरिन्थ्य त ?”

“आवुसो ! होइन !”

(१०) “आवुसो सारिपुत्र ! जो अवेदनीय कर्म हो, त्यो वेदनीय कर्म होस् भन्ने हेतुले यहाँ बहुचर्य पालन गरिन्थ्य त ?”

“आवुसो ! होइन !”

“आवुसो सारिपुत्र ! जे जति प्रश्न मैले सोर्खे ती सबंको उत्तर तपाइँले ‘होइन’ भन्नु हुन्छ । मैले त केही बुझ्न सकिन । यदि त्यसो होइन भने केकोनिमित्त बहुचर्य पालन गरिन्थ्य त ?”

“आवुसो ! जुन कुरा जानेको छैन, जुन कुरा देखेको छैन, जुन कुरा प्राप्त भएको छैन, जुन कुरा साक्षात्कार भएको छैन तथा जुन कुरा राङ्गरी अवबोध भएको छैन—सोही कुरा जान्नको निमित्त, देखनको निमित्त,

प्राप्त गर्नेको निमित्त, साक्षात्कार गर्नेको निमित्त तथा राङ्गरी अवबोध गर्नेको निमित्त यहाँ बहुचर्य पालन गरिन्थ्य ।”

“जजानेको, नदेखेको, प्राप्त नगरेको, साक्षात्कार नभएको तथा राङ्गरी अवबोध नभएको भनेको के हो त ?”

“आवुसो ! ‘यो दुःख हो’ भन्ने कुरा; ‘यो दुःखको कारण हो’ भन्ने कुरा; ‘यो दुःखको निरोध हो’ भन्ने कुरा तथा ‘यो दुःख निरोधको मार्ग हो’ भन्ने कुरा जानेको हुन्न, देखेको हुन्न, प्राप्त गरेको हुन्न, साक्षात्कार गरेको हुन्न तथा राङ्गरी अवबोध गरेको हुन्न—त्यसेलाई जान्नको निमित्त, देखनको निमित्त, प्राप्त गर्नेको निमित्त, साक्षात्कार गर्नेको निमित्त तथा राङ्गरी अवबोध गर्नेको निमित्त बुद्धासनमा बहुचर्य पालन गरिन्थ्य ।”

उपरोक्त सूत्रपिटकको बङ्गुत्तरनिकाय, नवक-निपातमा उल्लिखित कोटिकसूत्रको कुराबाट यो प्रष्ठ हुन्छ कि बहुचर्य पालन गर्नुको मुख्य उद्देश्य के हो ।

५

अध्यात्मज्ञानद्वारा विश्वशान्ति

— स्वर्गीय स्वामी ईश्वरानन्द

विश्वमा समस्त प्राणी स्वभावेले शान्तिप्रिय हुन्छन् किनभने जहाँसम्म शान्ति हुँदैन त्यहाँसम्म सुख पनि हुँदैन । सुखप्राप्ति प्राणीमात्रको लक्ष्य हुन्छ । यसेले विश्वका प्राणीहरू शान्ति चाहन्छन् । आश्रयं त यो छ कि जति जति शान्तिको मार्ग बद्देगयो उति उति शान्ति महेयो हुँदैगएको छ । अनादिकालदेखि जाग्रसम्म महान् भात्मा र युगपुरुषहरूले बास्ना सुख त्यागेर विश्वकल्याणको भावनाले आ-आफ्ना दिचारलाई प्रस्तुत गरे ती सबै शान्तिकं सन्देश यिए । ती सबै शान्तिका मार्ग होइनन् र कुनै एउटा मात्र हो अयता अक्षसम्म शान्तिको साँचेको बाटो पहिलिएको छेन भक्ष सकिदैन, बरू सत्य त यो हो कि हामी नै त्यस बाटोमा हिँडन सकेका छैनो । किनभने लक्ष्य एउटै भएर पनि मार्ग अनेक हुनसक्छ । यस दिव्यतिमा यही मात्र शान्ति प्राप्तिको बाटो हो थिए होइन अन्नु अवश्य पनि हृष्टधर्मिता हो । जुनसुके विश्वका महान् भात्माको उपदेशमा पनि पूर्ण निष्ठा राखेर चरित्र निर्माण गर्ने हो भने शान्तिको बाटो भेटिने छ । यो कुरा अवश्य हो कि मार्गहरू विभिन्न हुनाले सरलता र शीघ्रताको तथा अनायासताको दृष्टिले विभिन्न रूचि हुनु स्वाभाविक हो ।

विश्वशान्तिको मूलमा बाधक केवल वैयक्तिक स्वार्थ नै हो । अलिकति यसबाट मुक्त भएका महापुरुषहरूको पनि विचार पर पुगेर देशको स्वार्थमा गएर अडिएको हुन्छ । अनि त्यसबेला विश्वकल्याणको भावना हुँवल हुन्छ । यदि आध्यात्मिक भावनाको समन्वय भएन भने त्यो राष्ट्रप्रेम शान्तिभङ्गको कारण संघर्षको रूपमा दरिचत हुन्छ । यसो अयो भने पनि कुनै आश्रयको कुरा

हुने छैन । सत्य, अहिंसा, सदाचार, मानवता, समानता, विश्वभ्रातृभाव र प्राणीप्रेम आदि सामान्य मानवधर्मका उपदेशहरू दिने शास्त्र र यो धर्मका प्रचारणमें युगपुरुषहरूको धर्मदेशनाहरूको चारंतिरबाट वर्षा भएर पनि यिनका विश्व असत्य, हिंसा, अनाचार, भ्रष्टाचार, विषमता, दानवता, विश्वद्वोह र प्राणीपीडा केवल कुटुम्बप्रेमकं विजय हुन्छ र सत्य अहिंसा आदिले बराबर हार खान्छन् र अहिलेसम्म खाइरहेकेछन् । अनादिकालदेखि अहिलेसम्म यो युद्ध चलेकै छ, किनकि प्राणीहरूको गुणात्मिका प्रकृतिको आकर्षण गुणरूप विषयपट्टि स्वभावेले भइरहेको हुन्छ । यसेले कदाचित् सत्य अहिंसाको क्षणिक विजय भएर विश्वप्रेम उत्पन्न भएतापनि अस्थायीरूपमा हुन्छ । सामान्यतया स्वाभाविकरूपमा भइरहेको विषयप्रवृत्तिसाई मर्यादितरूपमा ल्याउनु धर्मको उपयोग हो । धर्म नै एउटा यस्तो बस्तु छ जसले मनुष्यलाई पाश्विकताबाट छुटाएर मानवतामा परिमित राष्ट्रदछ । यस परिभाषानुसार यस विश्वमा अहिलेसम्म भएका धर्महरू मात्र नभै भविष्यमा हुने युगपुरुषद्वारा सचालित श्रेयप्राप्त गर्ने सरल उपायहरू पनि धर्म नै हुनसकदछन् किनभने धर्मको मूल एउटै भएतापनि त्यसका शाखा प्रशाखा अनन्त छन् । धर्मको मूल सनातन अर्थात् नित्य छ । साधन धर्म अनित्य छ अर्थात् देश काल अवस्था अनुसार तिनको परिवर्तन भइरहन्छ । यही परिवर्तनशील धर्म विशेष धर्म वा साम्प्रदायिक धर्म हो । अस्तु, धर्मको जतिकै उपदेश गरेतापनि विषयप्रवृत्तिको विश्व हुनाले पर्याप्त मात्रामा सुधार हुनसक्तेन ।

भेगवान् बुद्धले परस्परमा मनुष्य र प्राणीमात्रमा कस्तो व्यवहार हुनुपर्छ यस विषयमा 'आत्मवत्' दृष्टिले आश्रय लिएको छ, जस्तै—

यथा महं तथा एते, यथा एते तथा अहं ।

अत्तानं उपम कत्वा न हनेयं न घातये ॥

जस्तो यिनीहरू उस्तै म, जस्तो म उस्तै यिनीहरू, आँख जस्तो बरूलाई सम्झर न कसेलाई मारोस्, नमराओस् ।

'तिमी बाफना छिमेकीसंग आफूलाई जस्तै व्यवहार गर र अरुद्वारा आफूलाई तिमी जस्तो व्यवहार गराउन चाहन्छौ त्यस्तो तिमी पहिले उनीहरूलाई गर' भन्ने ईशामसीहरूले पनि यही 'आत्मवत्' सिद्धान्तलाई धर्मको मूलतत्व सम्झेको छ । यसेले बाइबलको यो उपदेशलाई सुनीजा उपदेश भनी पछिका अनुयायीहरूले भनेका छन् । बहु पनि विश्वका विशिष्ट महानुभावहरूले यही 'आत्मवत्' बुद्धिलाई धर्मको व्येष्ठतत्व मानेका छन् ।

जहाँसम्म आत्मज्ञान भएको हुँदैन त्यहाँसम्म धर्मको सार तत्त्वको उपदेश गरिरहनु पर्न आवश्यकता पर्दछ । आत्मज्ञान भइसकेपछि उपदेशको कुनै पनि आवश्यकता पर्दैन । किनभन्ने सबै प्राणीका साथ आत्मतुल्य व्यवहार गर्ने उसको स्वभाव ने भइसकेको हुन्छ । कसेलाई पान आत्महित आत्मसुख सम्पादनको उपदेश गर्नु पर्दैन । आफ्नो शुभकामना गर्न मनुष्यको त के कुरा पशुपक्षीले पनि जानेका छन् । जसको आप्नो आत्मा र अरुको आत्मा एउटे भइसकेको छ त्यस अवस्थामा उनीहरूको आत्महित र परहित पनि एउटे भइसकेको छ त्यस अवस्थामा उनीहरूको आत्महित र परहित पनि एउटे भइसकेको हुन्छ । जुनसुकै कुरा पनि स्वाभाविक रूपमा पुरोपछि स्थायी हुन्छ । जवसम्म स्वाभाविक हुँदैन तबसम्म कृत्रिमभावहरू कहिल्यै पनि चिरस्थायी हुनसक्दैन । जतिसुकै विश्वमा भ्रातृत्वको प्रचार गरेता पनि अन्तमा

जब स्वार्थ र परार्थको संघर्ष हुनथालदक्ष त्यसबेला हृदय-तराजुको दण्डी स्वार्थपट्टि लुकदक्ष । जस्तो आफूलाई जन्मदिने आमा र नाता लगाएर आमा भन्ने गरेकीमा रात र दिनको फरक हुन्छ । त्यस्तै आफूलाई ज्ञान भैकन सबै प्राणीमा उत्पन्न भएको स्वाभाविक आत्मतुल्य प्रेम र तिमीले अरुलाई भाइ जस्तै सम्झनुपर्छ भन्ने मानव-कर्तव्यको अनुशासनद्वारा उत्पन्न गराएको कृत्रिम मातृभावमा पनि हुन्छ । कुनैप्रकारले मानव मात्र एउटै मनुका सन्तान हुनाले सबै भाइभाइ हरौ भनेर विश्वभ्रातृ-भावमा बल गरी भनेपनि मानव इतिहासले बताइरहेको कुरू-पाण्डवका जस्ता भाइभाइमा अर्थका निमित्त भएका विश्वयुद्धकारी घोरसंघर्षहरू ज्वलन्त प्रमाण छन् । भाइहरूको मात्र होइन, पितापुत्रको र स्त्रीपुरुषको पनि स्वार्थका निमित्त भएका संघर्षहरू प्रशस्त देखिन्छन् । परन्तु आफूसंग कसेको पनि विरोध हुँदैन । विरोध नभएपछि संघर्ष पनि हुँदैन । अतः विश्वभ्रातृभाव, पितृभाव, मातृ-भाव र मित्रभाव आदि जुनसुकै भावभन्दा पनि विश्वमा आत्मभाव सबैभन्दा उच्च छ । यसेले हिन्वूदर्शनमा आत्म चिन्हेकालाई ज्ञानी र ज्ञान भएपछि अरु केही पनि जानुपर्ने कुरा बाकी रहेदैन भनिएको छ । यही ज्ञानद्वारा अन्तमा मोक्ष वा निर्वाणप्राप्ति बताइएको छ । यता आत्मकल्याण र उत्ता विश्वशान्ति दुबै कुरा आत्मज्ञानद्वारा प्राप्त हुन्छ । हामी जुन दृष्टिकोणले जगत्लाई हेर्दैच्छौ जगत्ले हामीलाई उही दृष्टिकोणले हेर्दैछ । अतः आत्म-रूपले विश्वलाई हेर्ने बानी बसालौं, अनि विश्वले पनि हामीलाई आत्मरूपले हेर्ला । परस्परमा यही भावनाको संकेत विश्वभरमा पुरोपछि स्वार्थमय संघर्षको समाप्ति हुन्छ र परमशान्ति प्राप्त हुन्छ । अध्यात्मतत्त्वज्ञान ने विश्व-शान्तिको रहस्यमय मूल हो भनेर किटान गर्न सकिन्छ । यसमा अणुमात्र पनि सन्देह छैन ।

ॐ शान्ति ! शान्ति ! शान्ति !

आमच्छद्वकुटी विद्यापीठ स्तम्भ
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

गुरुको उपदेशले सफलता

— रबि बज्राचार्य
नवम कक्षा

स्कूलको वातावरणमा हल्ला मच्चिरहेको थियो । कुनै विद्यार्थीहरू परीक्षामा सफल भएको हुनाले आफ्काकुना खाल छन्, हाँसीखुसौ मनाइरहेका छन् । कुनै विद्यार्थी नुचना पाटीमा हेरिरहेका छन् त कुनै आफ-आपनै जुनमा मन्न थिए । तर किरण भने परीक्षामा असफल भएकोले रुद्धमुनि बसेर घोरीराखेका थियो । किरण आखिर सफल हुनुपनि कसरि, उसले सालैभर कक्षाबाट भागेर फिल्म हेर्ने, फूटबल खेल हेर्ने जाबै र धुम्न जाने मात्र गर्दथ्यो । तर किताब भने कहिल्यै पढ्दैन थियो । किरण नौ कक्षामा पढ्ने विद्यार्थी थियो । किरण नौ कक्षामा नै यो साल समेट गरेर ३ वर्ष असफल भैसकेको थियो ।

ऊ आफ्नो दादागिरीको कारणबाट आफ्नो कक्षामा सबैलाई धम्की दिने, कुट्ने, आफूभन्दा कमजोर विद्यार्थीको पैसा ठग्ने र कक्षामा पनि पिरियड खाली भएमा भाग्ने गर्दथ्यो । उसलाई पढ्नुभन्दा सिनेमा हेर्ने, फूटबल हेर्ने उनको शोक थियो ।

ऊ एक गरीब परिवारको छोरा भएता पनि उसले आफ्नो खर्च गर्नको लागि एउटै उपायबाट पैसा जस्मा गर्न गर्दथ्यो कि उसले आफूभन्दा स-साना विद्यार्थीहरूलाई कहाई, धम्काई पैसा ठग्ने गर्दथ्यो ।

कहिले काहि पैसा नदिएमा चक्कु देखाएर तर्साउने गर्दथ्यो । किरणको त्यो खराव आचरण देखी सबै शिक्षक

जिकिका निराश भइसकेका थिए । किनकि उसलाई कुटेर, ढोरीले बाँधी सिस्तु लगाएर सजाँय दिए पनि उसलाई सम्भाल्न सकेका थिएनन् । कुनै कुनै सीधासादा शिक्षकहरूलाई पनि कुटछु भनेर धम्की देखाएर तर्साउने पनि गर्दथ्यो ।

शुरूमा किरणको स्वभाव, आचरण, चरित्र त्यस्तो विशेषको थिएन । किरण ६ कक्षा देखी ८ कक्षासम्म प्रथम श्रेणीमा सफल हुँदै आएको विद्यार्थी थियो । तर एक धनी व्यक्तिको छोराको खराव संगतबाट किरण स्कूलबाट भाग्ने, फूटबल हेर्ने, फिल्म हेर्ने, चुरोट पिउने आदि खराव काम गर्ने भएर आएको थियो ।

एकबजाना विद्यार्थी संजयले किरणलाई त्यो खराव आचरणबाट छुत्याउन सल्लाह र सुझाव दिए । केही दिन पछि किरण कक्षामा आयो तर ऊ निराश थियो । केही समय पछि पहिलो पिरीयडको घन्टी बज्यो र ऊ गएर हल्ला, खल्ला मच्चायो कि पहिलो पिरीयडको शिक्षक आएको थिएन अनि के चाहियो र उसलाई यस्तो सुनीलो अवसर आष्टपछि । उसले कृपयट दुई चार जना विद्यार्थी-हरूलाई फकाई, धम्काई तिनीहरूबाट पैसा ठगेर गयो । उसले त्यस दिन पूरा १० रुपैया पायो । किरण आज खुसी भएर फिल्म हेर्ने प्रोग्राम बन्दोबस्त गन्यो । तर अपशोच सिनेमा हलमा हाउसफूल भनेर लेखेको कालो पाटी झुण्डाइराखेको थियो । किरण निराश भएर एउटा

ठाउंभा बसीराखेको थियो ।

त्यसै सब्यमा एकजना केठा आएर उसलाई टिकट आहिन्छ कि भनेर सौधयो । किरणले पनि मौकाढ्होपी ड्लैकबाट टिकट किन्यो । किरण सिनेमा हलभित्र प्रवेश गन्यो । फिल्म शुरु भैसकेकोले हलभित्र बैद्यारो थियो ।

फिल्म प्रारम्भ भएको केही समय भइसकेको थियो । किरण फिल्म हैनेमा भरन थियो । त्यतिवेला एक जनाले किरणलाई ठपड़ दियो । किरणलाई गलहत्याहर हलबाट बाहिर ल्यायो । जब किरणले त्यस मानिसको अनुहार हेन्पुरछ त त्यो मानिस अरु कोही नभएर उसको बुबा थियो । उनको बुबा रिसाएर घर फक्यो किरणलाई त्यहीं छोडेर ।

किरण घर फक्यो । घर पुगदा आँगनमा उनको बाबु, संजय र कक्षा शिक्षक पनि आइराखेका थिए ।

त्यतिवेला उनलाई उसको बुबाले बोलाएर गाली गर्दै भन्यो—“तै आजदेखि स्कूल जान पाउँदैनस, आजदेखि तैले मसगै बसेर काम गर्नुपर्छ भन्दै किरणलाई उसको बुबाले कुट्टन थाल्यो, तर गुस्ले रोक्नुभयो र किरणलाई प्रेमपूर्वक माया गरेर सम्झाउनु भयो, साम्त्वना दिनुभयो । “किरण तिझ्रो बुबाले दिन रात नभनी गर्मी जाडोलाई सहेर असिना पानीलाई सहेर परिश्रम गरेर तिझ्रोलागि खान लाउन, तिझ्रो पढाइको लागि किताव, कापी, स्कूलको फी जसोतसो गरेर जुटाउनु भइराखेको छ । तर तिमी आफ्नो बुबाको मिहैनतलाई परवाह नगरी भोज मज्जा गरेर सिध्याउने गर्दैछौ ।”

फेरि तिझ्रो त्यो नराङ्गो आचरणले गर्दा परीक्षामा असफल हुनुपन्थ्यो । त्यो कुरा तिझ्रो बुबा मुमाले थाहा पाउनुभयो भने कतिको दुःख मान्नुहुन्छ । किरण तिमी आफै विचार गर त ल !”

फेरि गुरुले सोध्यो—“किरण, तिमीले किन स्कूल

जाने बहाना गरेर फिल्म हैने, धुम्न जाने गरेको ? तिमीसे भन्नथान्यो हौला गुरुलाई ठग्यो, छकायो तर तिमी आफै आफूलाई ठगीराखेकाछ्ही, म आशा गर्दै तिमी अब उप्रान्त यस्तो काम गर्ने छैनी । अबदेखि मिहेनत गरेर राङ्गोसँग पढ्द्धी र पछि असल विदार्थी हुनेछ्ही, राङ्गो श्रेणीमा पास हुनेछ्ही राङ्गो जागिर पाउनेछ्ही जसले गदा तिमी आफ्नो आमा, बुबालाई सुखसँग पाल्नसक्नेछ्ही । किरण अबदेखि साथीहरूसँग मिलेर पढ्नू” त्यति भनेर गुरु र संजय विदा लिहर छक्के ।

त्यस दिन किरणले खाना पनि खाएन आफ्नो कोठामा गएर सुंक सुंक गरेर रोइ मात्र रह्यो । केवल अतीतका ती घटनाहरूलाई सम्झेर, आफूले गरेको खराव काम, कुराहरूको सम्झनाले किरण पछाउतमा परिरहेको छ र भविष्यको कल्पना गरी भन थामेर निन्दादेवीको शरणमा पळे ।

भोलिपल्ट बिहान चाँड उठ्यो । हात, मुख धोएर चिया पान गरी सकेपछि खाना खाई स्कूल गयो । तर आज किरणले किताब पनि लगेको छ । आज किरण खुशी छ । किरणले सबै साथीहरूसँग माकी मागेर आफ्नो छूलसाई स्वीकार गरेको छ । सबै गुरुवर्ग गुरुआमाहरूसँग पनि आफूले गरेको गल्तीलाई समर्थन गरी माकी मागेको छ । आजदेखि किरण राङ्गो विदार्थी भएर आएको छ । यसरी किरणको आचरणमा एकेपल्ट परिवर्तन आयो । किरणको स्वभाव, चरित्र, राङ्गो हुँदैगयो ।

यो सबै परिवर्तन गुरुको उपदेशले गर्दा हो । यसरी किरणले कक्षामा राङ्गो अध्ययन गन्यो । आखिर परीक्षाको परिणाम पनि प्रकाशित भयो जसमा सबभन्दा राङ्गो अझूँ प्राप्त गर्ने किरणने थियो ।

किरणदेखि उनका गुरु गुरुआमाका साथै साथीहरू र उनका आमा बुबा पनि साहै खुशी भए । ५

शान्तिका पुजारी

- प्रेमदास मानन्धर

हामी भखैर
एउटा युद्ध लडैर
मात्र फर्किरहेछौं
हेर त, हामीसँग
न बन्दूक
न गोली छ
बन्दूक र गोली पर्याकेश
हामीले लड्न अस्वीकार
गरिसकेकाछौं
आफने शान्ति—भूमिमा
फर्कका छौं
हामीले एउटा बुद्ध
छातीमा सजाएर फर्ककाछौं
हामीले अब वीरहरूको तक्षा
युण्ड्याएर वाँच्नु छैन
हामी एउटा बुद्ध
फगत, एउटा बुद्ध वाँच्छो
हामीलाई अन्याय हैन
अत्याचार हैन
हामीलाई खलबल हैन
हामीलाई फगत प्रेम
चाहिएको छ,
त्यसैले त हामी शस्त्रहरू
क्याकिर
मौन । विलकुल मौन ।

रहेका छौं,
हामी घम्सा—घम्सी
पनि चाहैदैनी,
हामी काटमार पनि
सहैदैनो
हामी केवल शान्ति चाहन्दौं
हामी केवल शान्ति चाहन्दौं ।

भगवान् नाम लिनू

- शिवरत्न नेपाली

रात दिन ध्यानमा भगवान् नाम लिनू ।
संसारको लागि थी बुद्ध देवले ।
छ वर्षसम्म घोर तपस्या गर्नुभो ।
नरजन्म चोला व्यर्थ न फाल्नू ।
यो चैतन्य चोला समझी लिनू ।
संसारको लागि बुद्धको नाम लिनू ।
यो ठूलो धर्म बुद्धको नियम हो ।
जय जय मात्छु प्राणीको लागि ।
अहिंसा धर्म नियमको लागि ।
करजोरी विन्ती गर्दछु मैले ।
यो ठूलो धर्म प्रेमको लागि ।

साभार - नेपाली नायरिक पाक्षिक पञ्चिका

(शान्तिको बाटो 'स्वत्य घटना')

यस्तो पनि हुँदोरहेछ

काठमाडौं नगर पञ्चायत वडा नं. २३ को एउटा टोलमा फलामको काम गर्ने एकजना नकर्मीको छोरीलाई किराना मालको पसल थापि वस्ते एकजना मानन्धरको छोराले लखेटो घरमुनि भित्तामा झयाकी हातपात गन्यो भन्ने कुरामा लडकोरो बाबुले लडकालाई पिट्नभनी आफ्नी श्रोमतो र छोरी समेत भई उक्त मानन्धरको घरचोटामा एककासी पसी खोजन गयो । मानन्धरका परिवार जिल्ल थिए । छोरा चाहिं घरमा त थियो तर बुझेनको एउटा कोठामा लुकिराखेको थियो । खोजदा पनि नभेट्टैर नकर्मीले कुर्लेर भन्यो, “तिम्रो छोराले मेरी छोरीलाई आज हातपात गन्यो, म त्यसलाई बाकी राखिदैन, ठूलो फलामे बनले हिँडाई ठनकू नपरा कहाँ छोड्छु र !” छोरो चाहिंहो आमाल भनिन्, “कुन्ति बा, मेरो छोराले त्यसो गर्ला जरतो छैन । उसलाई भेटेको पनि छैन, छारालाई भेटेपछि के भएको रहेछ बुझुला । हुनत तगाईकी छोरा पनि यस्ते लडकाहरूसँग जिस्किएर हिँडने गर्दिन् । मेरो छोराले खराव गरेको रहेत्र भन्ने उसले अवश्य सजाँयको भागी बनुपछि ।”

“हेरीला त्यसलाई भेटेपछि नमारि छोड्दिन ।” भनी फत्फताएर नकर्मा त्यहाँबाट फक्यो ।

उसले ठाउँ-ठाउँमा यही कुरा भनिहिँडेछ र त्यसलाई बदला लिन आगो भइरह्यो । टोलका कलबका युवाहरूलाई समेत त्यस मानन्धरका छोराले गुण्डागर्दो नै गरेको हो भन्ने भान गराइ-सकेको थियो । ऊ कलबका पदाधिकारी कहाँ पुग्यो, टोलसंघका सभापतिकहाँ पुग्यो । उसको मुखैमा थियो कि छोरीको हुर्मत लिनेलाई नमारि छोड्दिन । टोलसंघका सभापतिले उसलाई सम्झायो, “हुनत छोरी बेटोमा त्यसरी इज्जत लुट्नु त्यसको ठूलो गल्ती हो र त्यो बदमाश हो तापनि छोरीको इज्जत लुटेको कुरा बाबुले नै प्रचार गरी हिँडा आफ्नै इज्जत जाने हुन्छ । अर्काको घरमा दिइपठाउनु पर्ने छोरी बेटीको कुरा यसरो हल्ला गरी हिँडनु मनासिब छैन । बरू त्यससँग सोधुँला र घटना के भएको रहेछ बुझी उसलाई कुनै प्रकारले सजाँय गर्नुपर्ला ।” “तुरुत बोलाएर त्यसलाई सजाँय गर्नुपन्यो”, भन्दै नकर्मी गयो ।

नकर्मीको डरले त्यो मानन्धरको छोरा घरबाटै बाहिर निस्केन । ऊ विवाहित थियो । उसप्रति लागेको आरोपमा उसको पत्नी समेत खिन्न यिई र माइतसम्म जान पनि लजाई घरमै बसिरही । केही दिन पछि छोराको आमा चाहिं

पनि टोलसंघका सभापतिकहाँ पुगिन् र आपनो छोरालाई नकर्मीकी छोरीले जिस्क्याई चोर डाँका भनेको रहेछ र उसले उनलाई लखेटेको मात्र हो र छोएको होइन भन्ने उसको छोराले भनेको कुरालाई लिएर यदि अनि उसले त्यसो भनेपनि हो होइन हामीले देखेका छैनो, म नै छोराको तरफबाट माफी माग्छु भनी माफी माग्न र मिलाप गर्न भनिन् ।

टोलसंघका सभापतिले कलबहरू मार्फत दुवै पक्षलाई बोलाई टोलका अन्य भद्रभलादमी समेत राखी दुवैजना लडका—लडकीसेंग यथार्थ विवरण सोधे । दुवैले आफआपनो तर्क दिंदा एक अकालाई दोष दिनमा दुवै सिपालु थिए । दुवै पक्षका आमाबाबुहरू परेको खण्डमा लड्न तथार थिए । सबै विवरण लिइसकेपछि टोलबाट निर्णय लियो कि उनीहरू दुइजनाका बीच भएको घटना देख्ने कोही पनि थिएनन् । उनीहरूको मात्र कुरा सुनेर रिसाउनु र एक अकालाई दोष दिनु मनासिब

हुँदैन । यसैले अवाञ्छउनीय घटना भएकै भएपनि कसरी भयो र कस्तो प्रकारले भयो भनेर भन्न नसकिने जनि भएको घटना फिर्ता समेत लिन नसकिने भएकोले आइन्दा दुवैले दाजु र बहिनी भई बस्नुपछै । खुशी छ त बोल, छैन त कहित्यै नबोल । जे भएपनि लडकीलाई लखेटेको लडकाको भूल नै देखिने भएकोले सबैको अगाडि उभिएर गरे नगरे मलाई नै थाहा छ, तैपनि सबैको चित बुझाउनको लागि म आइन्दा यसरी कुनैपनि लडकीलाई लखेटने छैन र दुव्यंवारमा लाग्नेछैन, तपाईंहरू मलाई पत्याउनु हुन्न भने म माफी चाहन्छु भन भनी भन्न लगाउँदा उसले स्वीकारेर त्यसै गन्धो । लडकीसेंग सोधियो, ‘अब बोल्ने कि नबोल्ने?’ उनले जवाफ दिई कि उसेंग कहित्यै नबोल्ने । तब कुरा टुँगियो । दुवैलाई आपसमा नबोल्न र आमाबाबुले पनि आफआपना छोराछोरीलाई तहलगाउने भन्ने निर्णय गरियो । दुवै पक्षले सकारे । क्राडा त्यहीं टुँगियो । कोठा नै शान्त देखियो । सबै फर्कै ।

००

बुद्ध, बुद्धधर्मं व बौद्ध दर्शनं पद्मवन्धिं विषयं ढवने कनेया
कक्षा संचालनं जुया च्वंगुलि थःवं थः मन्त्रात्यत्
परियत्ति शिक्षाया ज्ञानं दिया दुखं मुक्त
ज्वोत कुतः यानादिसे !

नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा, यशोधरा बौद्ध विद्यालय, यल
कक्षा प्रत्येक शनिबार न्हैस्या १२ बजेनिसे

सम्पादक लाई दिनी

श्रीमान् सम्पादक,

'आनन्दभूमि' को वर्ष ६ अंक १० को 'दाता' शीर्षक सम्पादकीय पढ़ने मौका पाएँ। त्यसमा रहेको 'उचित मात्राको दृष्टि नपारी नेपालमा दाताको लक्ष्य स्पष्ट भएको देखिदैन ताकि कति भिक्ष अनगारिकाहरू—विरामी हुँदा उचित सहयोग नपाई दुःखित अवस्थामा छन्।" वाक्यले मेरो ध्यान बढी आकर्षित गयो। मलाई लाग्छ—दाताहरू घेरे हुँदैमा यो समस्या निदान हुने होइन। स्वाभाविक रूपले दाताहरूको ध्यान विद्वान् भिक्षहरूप्रति वही आकर्षित हुन्छ। यसो हुँदामा कोही भिक्ष अनगारिकाहरू दुःखित अवस्थामा रहनुपर्ने हुन्छ। यही सन्तुलन मिलाउन शायद भावान् बुद्धने संघदानको व्यवस्था गर्नु-भएको हो व्यक्तिगत सम्पत्तिको सट्टा सामूहिक सम्पत्तिको व्यवस्था गर्नुभएको हो। त्यसकारण यसको एउटा उपाय हुने खोजेन्द्रे दुःखित अवस्थामा रहेका भिक्षुहरूलाई मदत गर्नु पनि हुनसक्छ।

अर्को कुरा दाताहरूको कमी हुँदैजानु। एक त समाज हिजोभन्दा आज बढी स्वार्थी र लोलुप हुँदै आइरहेको छ। अर्को बुद्धकालीन समयमा शिक्षाको माध्यम ने भिक्ष भिक्षणी थिए। त्यसबेला औपचारिक शिक्षाको चलन थिएन। त्यसकारण आफ्ना गुरु, गुरुप्रति उनीहरू बढी श्रद्धाशील हुन्थे। तर आजकल सबै औपचारिक शिक्षा हाशिन गर्नतिर लाग्छन। प्रायशः बूढाबूढीहरू मात्र विहारमा धाउने गर्छन। यसरी समयले कोल्टो फेन्यो। स्वस्थ र आदर्श समाजको यदि कल्पना गर्ने हो भने सरकारले आज पनि विद्यालयमा नैतिक शिक्षा जस्तो विषय

शिक्षण गर्ने मौका भिक्षु (भिक्षणीहरूलाई) अनगारिकाहरूलाई दिन नसकिने होइन। भोगीले त्यागीको शिक्षा दिनभन्दा त्यागीले त्यागीको शिक्षा दिनु जाति नै हुन्छ। तर अपशोचको कुरा, नैतिक शिक्षामा बोद्ध आदर्शलाई कहिँ छुनसम्म पनि खोजेको देखिन। यस्ता कुराहरूले गर्दा बुद्ध नेपालमा जन्मेको होकि होइन नै शंका लाग्नु स्वाभाविक छ।

अन्तमा ती अवस्थामा परेका भिक्षु (भिक्षणीहरूको) अनगारिकाहरूको लागि मैले एउटा निदान सोचेको छु, त्यो हो—सामूहिक चन्दा बाकसको व्यवस्था। यसको लागि एउटा समिति खडा होस र सो समितिले विहार विहारमा सामूहिक चन्दा बाकसको व्यवस्था गरोस्। भिक्षहरूले पनि महीनाको १ दिन आफूलाई आएको दान सामूहिक चन्दामा अर्पण गर्ने अथवा अरू कुनै तरीकाले त्यस चन्दा बाकसलाई बढी प्रश्रय दिने गरोस्, दाताहरूद्वारा पनि व्यक्तिगत-चन्दा बढी सामूहिक दानमा महत्व देओस्। अनि समस्यामा परेका भिक्षु (भिक्षणीहरूलाई) अनगारिकालाई समितिले आवश्यकता हेरी सो चन्दाद्वारा सहयोग पुऱ्याओस्। तर यसो गर्दामा पनि घेरे चन्दा राख्न चाहनेहरूले आफ्नो विना कुनै कीति, नाम त्यसे राख्न हिचकिचाउन सक्छ। यसको लागि विहारमा रसीदको पनि व्यवस्था गरेर पहिले रसीदमा चन्दा रकम र नाम भरेर चन्दा र रकम नथी गरी एकसाथ चन्दा बाकसमा लासाल्ने र वर्षको एकचोटि ती चन्दादाताहरूको नाम प्रकाशमा ल्याउने पनि गर्न सकिन्छ।

सम्पादकज्यू, तपाईंले अघि सार्नुभएको कटु समस्याले मेरो ध्यान आकर्षित गयो र नदानार्थ आफ्नो शुद्ध विचार पोखेको मात्र हुँ। गल्ती हुन गए क्षमा चाहन्छु।

सुरेन्द्र शास्य, हःखा, पाटन

अञ्जतर कुमारिया खँ

— अनगारिका सुशीला

ताग्रपणि द्वीपय् दुष्कृष्टि महाशाजं राज्य
 याना च्वंगु बखतय् महागंगा व सेरिसरया सत्तिक
 एकारक धैगु गां दुगु जुल । उगु थासय् छम्ह
 विभव सम्पत्ति सम्पन्नम्ह कुलपुत्र छम्ह कुमारि-
 यात थःगु सेवा याका च्वैच्वं दान पुण्य याना
 च्वन । उगु समये उदुम्बर महाविहारय् खुलाय्
 छकः अरियवंश देशना ज्वीगु धकाः छचाःखेरं
 प्यंगु दिशाय् सं प्यंगु प्यंगु योजन थासय् जायक
 मनूत मुनाः तःधंगु पुजा विधान याना च्वंगु जुल ।
 उगु बखतय् न एकारक गामयच्वंपि मनूत अन
 वनेत थिक् थिक् जुया च्वन । उम्ह उपासकं न थः
 भार्या जुया च्वंम्ह कुमारियात सःताः थथे धाल ।
 हे भद्रे, उबलय् तक जि� थवसपोलपि मापं वनाः
 धर्म उपदेश न्यनां भिक्षु संघपिन्त दान—मान याना
 मवःतल्ले छ थन हे हथाय् मचासे च्वना च्वै ।
 ताःचा प्वाय् लः ल्हानाः इपि नापं हामो, जाकि,
 धौ—कस्ति, चाकु, मरिचरि न भोजनादि ज्वंका:
 अन वन ।

अनंलि उम कुमारि न इपि बनेवं थथे
 मनय् बिचार यात । इपि मनूत फुक्कं हे जितः
 तोताः धर्म उपदेश न्यनेत वन । धर्म धैगु वसपोल-
 पिनि जक यःगुलाः जितः न यःगु हे खः । जि
 न्हापा पुण्य याना मवेगुलि गरीबगु कुलय् जन्म
 जुया, आः जि प्रमादि ज्वीगु योग्य मजुल धकाः

बिचाः यानाः संबेग उत्पन्न यानाः धर्मय् आदर
 गौरब तयाः थः पासा जुया च्वंम्ह मेम्ह मिसायात
 सःताः ताःचा लःल्हानाः छेँ उम्ह मिसायात लः
 ल्हानाः समुद्रे जुनां वन । सक मज्जा मुखद्वारे
 कवहाँ वनाः अनंलि तोमणर तिर्थय् थ्यन । उगु
 बखतय् धाते द्वंगा मदु, धात धाःसा तःव्या गंभीर
 गा:वंगुलि उगु समुद्रय् व मयजुँ आकाश थें सम्फ्य
 जुयाः व मयजु अन च्वनाः क्वात्तुक वसः पुनाः
 श्रद्धां सम्पन्न जुयाः धर्मय् प्रीति प्रसन्न जुयाः समुद्र
 तरय् ज्वीत सुरुयात । उगु बखतय् तःसकं कय्
 वयाः छाःगु फसं समुद्रयात प्वीकाः तरंग थाहाँ
 वल । तःधंगु तरंगय् दुवे जुया तरय् जुया च्वंम्ह
 मयजुयात खनाः छम्ह तःधीम्ह न्याँ वयाः जितः
 नसा प्राप्त जुल धकाः म्हया दध्वी हे वां न्यानाः
 त्वाःथलय् मफुत अनंलिपा न व न्या निकः
 स्वकः बयाः ज्वनं न छुँ न याय् मफुत । वैगु
 शशीरय् छयंगु जक न च्वत्वीके मफु । अहो, धर्मया
 आनुभाव धैगु लोकय् न परलोकय् न धर्मचिरण
 याना च्वंम्हसित भय वा त्रास जक न मजू ।
 लिपा सुगती व निर्वाण प्राप्त ज्वी ।

धर्म याइम्हसित धर्म रक्षा याइ, बांलाक
 याना तेंगु धर्म सुख बी । बांलाक याना तेंगु
 धर्मया थव गुण खः । धर्म याइम्ह मनू दुर्गती
 वनी मखु ।

अनंलि व मय्जु सुखपूर्वकं समुद्र तरय्
जुयाः जमिनय् थाहां वयाः उदुम्बरगिरी विहारय्
वनाः चैत्य व बोधिवृक्षयात् वन्दना यानाः हानं
भिक्षु संघयात् वन्दना यानाः पञ्चशील कयाः
परिषद्पिगु बिचय् चवनाः लहाः विन्ति यानाः
एकाग्र चित्तं धर्मं उपदेश न्यना चवन् ।

क्लेशरूपी जालयात् त्वाः यलाः स्रोतापति
फल साक्षात्कार यात् । अनंलि व मय्जु चच्छ
चवनाः धर्मं उपदेश न्यनाः सुथन्हापां हे माजु,
बाजु व स्वामियात् खनाः थः वैगु कारण
विस्तारं कनाः भिक्षु संघयात् वन्दना यानाः
इपि नापं हे गामय् वन् । व मय्जुं अनं लिपा
कायगता (शरीरया बारय्) स्मृतियात् लुमंका
चवन् । छेँय् च्वनेगुली मन लगय् मज्वीक चवना
चवन् । अले छन्हु व मय्जुं भाः तम्हसिनं कोखाया
तःगु स्वांमाः त्वका का: गुलि स्वां सुकूचिनाः
छ्यनय् चति किनाः दुर्गन्धगु स्वांमाः खनाः
अनित्ययात् भावना यानाः स्वांमाः भाः तयात्
क्यनाः थथे धाल—

गथे थव स्वां अथे हे थव शरीर नं खः,
गथे थव दुर्गन्ध व अशुचि खः थव नं अशुचि खः ।
थव खं मनूत्से बाँलाक मखं ।

किमि तय्गु छेँ जाः गु थव शरीरय् सं,
चिमिसं, लुसि, वा, क्षयंगु, ला, नसा, क्वयं, स्यो,
जलसे, नुगःसे, पिलि, अःपि, स्वं, आतापति,
प्वाः, मल, पित्त, कफ, घाः यागु न्हि, हि चति,
दाः, चिक्कला, खे, न्हि, मल, मूत्र, न्हेपु, थुलि
स्वीनिगू धवगिनाः वः गु जि खना । थन थव
धवगीगु शरीरय् मेगु मणि, मोति आदि धन दुगु
मखु । उगु शरीरय् सुगन्ध नं दुगु मखु, थव फुकं
धवगीगु हे खः । थव शरीर धवगीगु वस्तुं उत्पत्ति

जुल धवगीगु वस्तुइ हे धवगीमह न्हाइपु ताया
चवन् । तृष्णा व मोहयागु गुजोगु प्रभाव ।

को, खिचा, थर्व, भुजितसे, सुगन्धगु वस्तु
गुबलय् इच्छा याइ मखु । इमिसं धवगीगु वस्तु हे
इच्छा याना चवनी । प्रत्येक थव स्वीनिगू वस्तु
अनुकूल मदुगु धवगीगु खः । मोहं तोपुनातःपि
मूर्खतय्सं बांलाः धकाः मती तैचवन् । धीरपि,
बुद्धिमानीपिसं थव स्वभावयात् विचार यानाः
निर्वाण बनीगु स्वैदिसं सदा नं थः त नवः गु किका
चवनी मखु, शीलरूपि पुखुली मोल्हुयाः शीलरूपि
सुगन्धं थः गु म्हय् बुलाः, श्रद्धारूपि स्वां छुनाः
थः न शान्तिपुरय् वना चवन् ।

यदि जितः अनुमति बिल धाः सा छः पिनि-
थासं जि थौं हे प्रवजित ज्वो, जितः प्रवजित
ज्वीयः ।

व मय्जुं भाः तयात् थथे धयाः प्रवजित
ज्वीगु अवसर फोन, वं नं ज्यू मय्जु धयाः वैगु
इच्छा अनुसारं प्रवजित जु धकाः अनुमति बिल ।
व मय्जुं भाः तयाके अनुमति कयाः महागामया
न्ह्योनेसं च्वंगु भिक्षुणीतय् थाय् वनाः थः चिरिमां
सुमन स्थविरयाथाय् प्रवजित जुयाः शासन धूर-
यात् पूर्ण यायां दुबिट्ठि महाराजं व्यूगु गिरिमन्द
महापूजा यायूत थः गुरुमां नापं ववं एरक वस्स
खण्ड वैगु थासय् थयंकाः कर्मस्थानया भावना
यायां बन—देवता, पर्वत—देवतापिसं छगु हे स्वरं
साधुकार बीकाः अरहन्त प्राप्त यानाः थः गु
श्रमणधर्मं पूर्ण याना विज्यात ।

थः गु छेँ धन, थःथिति, इष्टमित्र, पासा,
थः गु यौवनयागु राज तोताः, प्रजाद्वारा संस्कार-
यागु खं सीकाः प्रजावान् पिसं निर्वाणयात् प्राप्त
याइ ।

आत्मशुद्धि व सेवा

— भक्तराज शाक्य, यायमरु, पे०

संसारय् अनेक तरहयापि मनुष्यत्र दु, व
फुक्क मनुष्यतय् यायमाःगु कर्तव्य यक्षो दु, उकी
मध्ये आत्मशुद्धि व सार्वजनिक सेवा छगु नं
दकलय् तःघंगु कर्तव्य खः ।

आत्मशुद्धिया अर्थ खः चित्तय् च्वंगु राग,
द्वेष व मोहयात निर्मूल यानाः जन्म जरा व्याधि
व मरणं सदाया लागी मुक्त ज्वीगु, अले सेवाया
अर्थ खः थःगु व्यक्तिगत अभिलाषा व इच्छा
तोताः प्राणी मात्रया हित ज्वीगु लैंय् लगय्
ज्वीगु ।

बुद्ध-धर्मय् आत्मशुद्धिया छु स्थान दु
परसेवाया नं वहे स्थान दु, अय्जूगुलि भगवान्
बुद्धं बुद्धत्वं प्राप्त याय् धुकाः धर्मोपदेशया
व्याख्याने थं शिष्यपित वैबिज्यात—“भिक्षुपि !
बहुजन हित व सुखया लागी लोकय् दया याया
लागी देवता व मनुष्यपिति प्रयोजनया लागी
विचरण या ।” “भिक्षुपि ! आरम्भ, मध्य व
अन्तय् फुक्क अवस्थायनं कल्याणकारी धर्मया
शब्दं व भावं उपदेशयानाः शुद्धगु ब्रह्मचर्यया
प्रकाश या ।”

भगवान् बुद्धं जन्म जन्मान्तरय् उलिमछि
दुःख कष्ट सियाः दश पारमिता पूर्णयाना विज्याःगु
यः छम्ह जक तरय् जुया विज्यायत मखु । सत्व
प्राणीयात दुःखया खाँि थकयाः ज्ञानरूपि मिखां
खकाः सदाचारया लैंय् न्हाकेगु हे वसपोलया

अन्यान्य ध्येय खः । अय्जूगुलि वसपोलं थः अनु-
यायीपित ज्ञान सञ्चय यानाः शीलाचरण याय्गुली
विशेष जोर विया विज्यात स्याय्गु, स्वीगु, असत्य
खैं ल्हाय्गु, मादक पदार्थ सेवन याय्गु व व्यभिचार
याय्गु कायिक वाचिक व मानसिक दुष्कर्म अलग्ग
जुया च्वनेगुलि आत्म शुद्धि ज्वी, गंन आत्मशुद्धि
जुल अन सेवा भावया उत्तरति जुयावै ।

मनुष्यतेसं गुजोगु ज्या याई वैत उकिया
फल उजोगु हे प्राप्त ज्वी । भिगु ज्या याःसा
उकिया फल नं भिगु हे ज्वी, मर्भिगु याःसा मर्भिगु
हे । थम्हं यानागु पुण्यकर्म जीवनया इहलोक
परलोक सुधार जुयाः सद्गति प्राप्त ज्वी । उर्कि
मनुतयसं उजोगु ज्या याना यंके फय्केमाः गुकि
यानाः थः नाप नापं मेपिनिगु नं कल्याण ज्वीमाः ।

भगवान् बुद्धयागु उपदेशानुसार सुनां
सार्वजनिक हितया लागी केब, ता, फलेचा, सतः,
तुं, तुंगाः, त्यांकी दय्काःवी उजोपित्त तःघंगु
पुण्य बढय् जुयाः शील सम्पन्नपि जुयाः स्वर्गवनी ।
सुनानं रोगोयात सेवायात धाःसा व बुद्धयागु सेवा
याःगु समान ज्वी । सेवाधर्मं तःघंगु धर्म खः ।
दुःखी अज्ञानपि मनुष्यया निरन्तर सेवा यानाः
जीवन हनेगु मानव मात्रया परम कर्तव्य खः ।
सेवाया फल थुगु जन्मय् जक सेगु मखु कि पर-
जन्मय् न थुकिया अमृत फलं सयाहे च्वनी ।

बुद्ध द्यः मखु

— अनगारिका माधवी
ललितपुर, थैना

बुद्ध उम्ह वरदान बीम्ह द्यः मखु
शान्तिया लैं क्यंम्ह अग्रदूत खः,
विश्वप्राणी हित याय्‌त
घोर दुःख स्यूम्ह दूत खः।
बुद्ध उम्ह द्यः मखु ।

कलेश कर्चिगः होम यानाः
शुद्धगु मार्ग क्यंम्ह खः
स्वार्थभाव दक्ष तोताः
निस्वार्थया लैं क्यंम्ह खः।

अन्धा जुयाच्चंपि लोकपित
ज्ञानया मिखा छुना व्यूम्ह खः
सन्तमार्ग्य जुलुस न्ह्याकाः
प्राणी उद्धार बाःम्ह खः।

नेपाःमांया छम्ह जक सुपुत्र
विश्वे मतः जः क्यंम्ह खः
निर्वाणया स्वाने छुनाः
नर्कया लैं प्वाः त्यूम्ह खः।

बुद्धस्तुति

— कमलानन्द बज्राचार्य

बिलिबिलि बिलिबिलि दुःख व चिन्तां जायाच्चंगु थ्व सन्सारय्
बोधिज्ञानया अमृत हाय्काः भगवान् हानं छकः वारे !

लैं द्वन जगत्या मदु छु थाःगाः बंवथाय् ख्युंया च्वनरे
बोधिज्ञानया अमृत-हाय्काः भगवान् थत्थे थनवारे !

थःत म्हमसियाः थःहे ग्यानाः दुःखं कवचिनाः च्वनेमालरे
खः, जि सु, जिगु छु खः ब्याकक जितः छं छर्लङ्ग यानाब्युरे !

जन्म-जराया हा फुक चानाः निर्वाण-पदय् लाकाब्युरे
नुगलय् दन्दन् छोगु मि स्यानाः शीतल बा गाकाब्युरे !

७६ ऐतिहासिक

१. ई. १६८० जून ११ तारिख्य कोलम्बोस्थित महाबोधि विहारय् श्रीलंका नेपाल बौद्ध कांग्रेस स्थापना जूगु खः। थुकिया परमार्थ निगू देशया विचय् आध्यात्मिक, सांस्कृतिक व सामाजिक ज्याख्यै गवाहालि याय्गु व विश्वशान्तिया लागी फबव गवाहालि बीगु खः।
२. नेपाल श्रीलंकाया न्याम्ह नं श्रद्धालुषि श्रीलंका नेपाल बौद्ध कांग्रेसया सदस्य ज्वीफु। साधारण सदस्य ज्वीत वाषिक २५।- तका व आजीवन सदस्य ज्वीत २५०।- तका दां तय्मा।।
३. श्रीलंका नेपाल बौद्ध कांग्रेसया मानार्थ
४. सह-सचिवया पदय् नेपाल भिक्षु सुवर्ण एस. नेपाल च्वनाच्वंगु दु।
५. ई. पू. ४४४-४१४ तकया श्रीलंकाया जुजु पाण्डवास देव नाप नेपाल राजकुमारि भट्टकच्चायनाया इतिहासः जूगु पीराणिक इतिहासं सीदु।
६. हडकडय् हडकञ्जया निगू करोड दां तुकाः दक्षिणपूर्व एशियाय् दकलय् तजाःगु बुद्धया पूर्ति दय्केत्यंगु दु।
७. बर्माया पूज्य तम्पुलु सयादोजु' पीन्यादैतक चाँ-म्हिं मद्यसे भावना यानाः भावनानुयोगी धकाः नां काय्कूगु दु।

५

सूचना

२५२६ साँ बुद्धजयन्तीको उपलक्षमा निष्कने आनन्दभूमि विशेषाङ्कको लागि बुद्ध र बुद्धधर्म सम्बन्धो ऐतिहासिक सामाजिक पक्ष लेख पठाउन हुन अनुरोध वरिन्द्र। — सम्पादक

Buddhist Festivals in Japan

- V. A. Kanakdwip

For the Japanese Buddhists HANAMATSURI (flower festival) is the happiest day commemorating the birth of Siddhartha Gautam Buddha in Lumbini, Nepal. On this day all Buddhists celebrate the Buddha's birthday at their respective places such as temples, shrines and monasteries.

Legend tells us that when Buddha was born he took seven steps. Really again, he stood solely on his own feet and stepped into this world as a unique human being. It seems that the Buddha's birth took place in Nepal on *Baishakha Purnima*, although the southern Buddhists celebrate it on the first full-moon-day of May.

In Japan it was first held in 606 A. D. at Gankoji temple near Nara at the time of the Empress Suiko. On this day the shrine decorated with flowers, is put in the gathering place and the idol of the infant Buddha is enshrined

in it. It symbolizes the beautiful Lumbini garden. It is sometimes carried on a white elephant in a parade. (The elephant brought Buddha from heaven to the womb of queen Mayadevi according to the *Jatak-Mala*). People gather around the shrine and pour sweet tea on top of the infant Buddha as a substitute for the perfume which is said to have been poured by celestial beings. This is called KAUBUTSUE tea pouring ceremony.

O-BON the second Buddhist Memorial Day falls on 13 to 15 July in all Japan. The word O-bon is an abbreviation of Urrabon (*Alambana* in Samskrit.)

According to the legend, Maudgalyayana (MOKUREN) had a memorial service for his dead suffered mother by offering food, clothing and other necessities to the monks and the whole congregation on 15th of July as

advised by the Buddha.

Usually the O-bon services take place for three to four days beginning from July 13th. The first day of O-bon is called the welcoming day and the last day the farewell day. Bon dance is held in the shrine in connection with the Bon service. It is to please the invited ancestors' spirits on that day.

On the last day, the parishioners send off those spirits on a miniature boat filled with all kinds of food and with a lighted lantern across the sea. The ancestral worshipping is thus connected with Buddhism herewith.

The Buddha's Enlightenment Day—

Gautama left his father's palace and spent six long years in search of the eternal Truth. At the long-run he reached the river Nirajana where he found a suitable place in the forest for meditation. He meditated facing the obstacles of *Mara* and achieved Enlightenment on the following day. From that time onwards he was born anew. This is the day what the Japanese call JODOE, the Buddha's Enlightenment Day. The JODO-E falls on December 8th, on which day Siddhartha Gautama

was fully enlightened under the Bodhi-tree at Buddhagaya in India and became the supremely Awakened One.

The 3rd, Buddhists' Memorial Day is the day of NEWAN or *Pari-nirvana* on 15th of February on which day Gautama Buddha had passed away from this world. It was about two thousand and five hundred years ago. Since his enlightenment, he was preaching the new way of life and truth. When he stopped with his five hundred disciples at Pawa near Kushinagar, he suddenly began to fall sick. However, they came to Kushinagar and Buddha took his last breath after delivering a lot of teachings to his bonafide disciples including Bhikshu Ananda etc. This NEWAN was the complete extinction of personal desire of the world.

The EQUINOX DAY—

Higan, the Equinox Day, is celebrated in March and September. It is the herald of a new season ATSUSA SAMUSA MO HIGAN MADE until the time of Higan it gets cold or warm. This Higan service is celebrated to remind people of the mortality of life. Here comes the phi-

losophy of Paramita. It means again, the state in which one has gone to the other shore after practicing *Sat Paramita*, the six virtues. The practice of these virtues is essential for all Buddhists to attain Buddhahood. The other shore symbolizes *Nirvana* in contrast to this shore, the mundane world of Samsara or Bhava-chakra.

Specially the Japanese know the Buddha as his another form-AMIDA (in Sanskrit *Amitabhava*). That is why, they used to pray the word *Namo Amida Buso* every now and there. The celebration of Higan started in Japan some twelve hundred years ago. According to historical records of the 25th. year of the ENRYAKU Era (806 A.D.) the priests of the Kokubunji (temples) had recited the Bodhisattva's Sutras there. From Edo period many kinds of purification ceremonies have been taking place. Every-where on which we can

witness the charming and impressive scenes in the busy world of modern Japan.

According to their mind and philosophy, Amida is not in a physical form because he is nothing but the attributes of wisdom and compassion found in the supreme reality. This is in the image of the historical person Siddhartha Gautama who became the Buddha afterwards. He was the first man who attained Enlightenment and could show the Path of Peace.

There are roughly three kinds of Buddhism in Japan. They include Nara or Zen; Heian or Tendai; and Kamakura or the pure-land school philosophy. These different types of Buddhism have their own aspects of life. Whichever they may follow, there is always a common ground on which they stand.

सम्पादकीय

लुम्बिनी विकासबारे

नेपालको पश्चिमी तराईमा रहेको लुम्बिनी भगवान् बुद्धको जन्मस्थल हो भन्ने कुरा आजका विभिन्न प्रमाण-हरूमा निवाद भइसकेको छ । बुद्ध देवता होइन एक मानवपुत्र सिद्धार्थ राजकुमार थिए । बौद्धिज्ञान प्राप्त गरेर मानव मात्रमा सत्य, अहिंसा र बन्धुत्वको नवजागरणको बिगुल फुकेर सम्पूर्ण मानवलाई एक सूत्रमा उनेर एशियाको ज्योति बनेका भगवान् बुद्धको आज संसारमा अद्वितीय स्थान छ । बुद्धलाई सर्वले श्रद्धा र सद्भावना राखेका छन् । बुद्धको नामले बुद्धको जन्मभूमि नेपालको ठूलो इज्जत र गौरव स्थापना भएको छ ।

ठूलाबडाले जन्मेको स्थान तीर्थस्थलरूपमा मान्ने परंपरा जुनसुकै राष्ट्रमा छ । नेपालीहरू लुम्बिनीलाई एक विशेष तीर्थस्थलको रूपमा श्रद्धा राख्दछन् । आजको बदलिँदो विश्वभ्रातृत्वको जमानामा बुद्धलाई विश्वमानव भनेर बुद्ध जन्मेको स्थानलाई एक वृहत् शान्तिभूमि खडा गर्ने नेपाल बाहिरका छिमेकी राष्ट्रहरूले उत्कट इच्छा व्यक्त गरेर श्रद्धा एवं सद्भावना व्यक्त गरेका छन् । त्यसमा पनि बौद्धदेशहरू त रुन यस कुरामा लालायित छन् ।

सर्वैको इच्छालाई साकार गर्न घेरे छलफल भई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नामांकित हुनेगरी लुम्बिनीको विकास

गर्न एक समिति खडा भयो । समितिको निर्णय अनुसार देशी विदेशी सर्वेवाट चन्दा संकलन गरियो । काम पनि थालियो । तर काममा ढीला सुस्ती भएको र चन्दा हिनामिना भयो भन्ने कुरामा जनगुनासोको लहर आउन शुरु भयो । नेपालको एक मात्र व्यवस्थापिकामा प्रमुख विषयको रूपमा यस विषयमा टीका टिप्पणी भयो । पत्रपत्रिकामा गुनासो छापिए । एक ठूलो चर्चाको विषय बन्न्यो ।

चर्चा हुनु स्वाभाविक भएपनि त्यसको लागि लुम्बिनी विकास समितिले आफ्नो विवरण प्रस्तुत गरी साप्ताहिक पत्रिका माफंत् स्पष्टीकरण दिइसकेको छ । स्पष्टीकरण अनुसार प्रथम चरणमा विस्तृत वास्तुकसा रूपांकण, इन्जिनियरिंग डिटेल, लगत इष्टमेट प्राप्त तथारभई खास निर्माणकार्य यहो आर्थिक वर्षदेखि कार्यान्वयन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । दोश्रो भागमा विद्युत् सुविधा उपलब्ध लुम्बिनीको विमानस्थल विस्तारकार्य, भैरहवादेखि लुम्बिनी योजनाक्षेत्रसम्मको १८.२ किलो-मीटर पक्की बाटो, खानेपानी, भूमिगत १४ को आटिजन जलकूप, बिजुली, चालिसों प्रकारका घर्मग्रन्थमा उल्लिखित करीब ६ लाख जति रुखहरू, फलफूलका बिरुवाहरू, ५३३ किलोमीटर ड्रेनेज, ४२ किलोमीटर चौतर्फीबाटो, ४२ वटा

कर्मचारी आवासगृह, २४ बेडयुक्त होटेल कम गोट्ट हाउस, पुरातात्त्विक उत्खनन, अन्वेषण तथा संरक्षणकार्य, सर्कुलर लेभी इत्यादि कार्यहरू सम्पन्न भइसकेको छ । आम्दानी भएका चन्दाका रकमहरू एक पैसा पनि खर्च नभएको र सबै रकमहरू बैकमा जम्मा गरिएको छ । जति खर्च भयो ती सबै श्री ५ को सरकारले व्यहोरेका छन् । गुरुयोजना अब ७ वर्षभित्र सम्पन्न हुनेछ ।

स्पष्टीकरण हेर्दा नदेखिने खालका धेरै काम भइरहेका छन् । हुनपनि छिलिमिली र चहलपहलका वस्तु तथा ठूलठूला इमारत मात्र कार्यसम्पादनका मूल्यांकनका आधार मान्नु उपयुक्त हुँदैन । देखिनेभन्दा छाट नदेखिने कार्यमा नै बढी समय लाग्ने र श्रम बढी लाग्ने हुँदै । काम बिलकुल भएन भन्नु उचित हुँदैन । बरु यो कुरा भने स्पष्ट भन्न सकिन्छ कि लुम्बिनीको विकासमा कछुवा चाल त विद्यमान नै छ । स्पष्टीकरण दिह्यो र काम भइरहेकै छ भनेर दुक्क हुनुभन्दा कार्यरूपमा उदाहरण प्रस्तुत हुनेगरी छिटो छरितो देखाउने प्रयास भएमा कागजी स्पष्टीकरणभन्दा यो मजबूत हुनेछ ।

आयिक हिनामिना र लापरचाहीमा दिहेको स्पष्टीकरण पत्थार लाग्दै छ । चन्दाको रकम अंहिलेसम्म खर्च नभएको र भएको रकम श्री ५ को सरकारले

व्यहोरेकोमा चन्दा रकम यथाइति रहेको देखिएको छ । हिनामिनाको आरोप दिन मिलदेन तापनि एउटा कुरा यहाँ लिन सकिन्छ कि अवश्य चुहावट हुँदैल्ल भन्न सकिन्दैन । लाखोंको अनुपातमा किन्ने र बनाउने जस्ता कुरामा प्रतिबस्तु रु. १०- मात्र तलमाथि परेपनि लाखोंको रकम तलमाथि हुनसक्छ । यस्ता कुरालाई हल्कारूपमा नलिई नैतिकता र बलियो रेखदेखको दृष्टिले कज्याउनु पद्दछ, यो बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी विकास समितिको कर्तव्य र धर्म हुनेछ ।

लुम्बिनी विकास बुद्धधर्मको मात्र विकास नभै नेपालको अद्वितीय विकास हुनेछ । विकासोन्मुख नेपालमा लुम्बिनी नै सर्वप्रथम अन्तर्राष्ट्रियरत्तरमा विकासको प्रथम-चरण हुनेछ र शुरुआत पनि । यसदसले कामभयो भन्देमा लुम्बिनी विकास समितिले नाक फुलाउने ठाउँछैन । कार्य पूरा गरेर देखाउनु मुख्य दायित्व भएको छ । त्यर्तै होच्याउने र भएन मात्र भनी नजीकमा नगैकन कुलंने बानीले पनि नेपालको विकासमा बाधा भइरहेको कुरा पनि नकार्न सकिन्दैन । हामी विकास समितिसँग अपील गर्दौं कि द्रुतगामी गतिशीलतामा कार्यकर्ताहरूले जोड दिनुहुनेछ साथै सबै नेपाली बन्धुमा पनि अपील गर्दौं कि हारगुहारदारा लुम्बिनी विकासकार्यमा सधाउ पुऱ्याउनु हुनेने छ ।

लालू धर्मदेशना

तम्पुलु सयादोको धर्मदेशना

पूरे ४५ वर्षसम्म राती र दिउँसो पनि न सुतिकन भावनामा संलग्न भेरहनु भएको ध्रुतंगधारी बमका पूज्य तम्पुलु सयादो महास्थविर गत माघ १७ गते काठमाडौंमा आउनुभई काठमाडौं, ललितपुर र बनेपामा धर्मदेशना गर्नुमझे २५ माघमा याइल्याण्डको लागि प्रस्थान गर्नुभयो । वहाँ ८५ वर्षको हुनुहुन्छ । वहाँको सेंगे अंरु पनि ५ जना ध्रुतंगधारी भिक्षुहरू आउनुभएको थियो । वहाँ लुम्बिनी दर्शनको सिलसिलामा यहाँ पाल्नुभएको थियो ।

गत माघ १७ गते भृकुटी मण्डप स्थित बुद्ध विहारमा वहाँले धर्मदेशना गर्नुहुँदै त्रिशरण, पञ्चशील र ध्यानबारे भन्नुभयो—

त्रिशरण गमनबाट विभिन्न प्रकारको भय अन्तराय हटाई छेकिराखेनेलाई हेतु हुन्छ । पवित्र मनले त्रिशरण गमनबाट मार्गफल उपलब्ध गर्न सकिन्छ ।

पञ्चशील औपचारिक रूपले पालन गर्नुपर्दछ । पञ्चशील पालन गरेर एकदिन मात्र बाँचन सके पनि उत्तम छ । शील पालन गर्नु महादान हो । अरुलाई हिंसा गर्दैन भन्ने शील अथवा दान भयो जुनबाहिं अरुको शान्ति कोयम गर्ने कदम पनि भयो ।

एकैद्विन भनेको हातको अँला दश पटक बजाउने समय हो । त्यति जबपि ध्यान गरे पनि ध्यान नगर्ने एकसय वर्षमन्दा श्रेष्ठ हुन्छ । ध्यानको मरलब आपनो

चित्तलाई आफैले होसमा राख्ने । राग चित्त उत्पन्न भएको बखतमा राग ने उत्पन्न भयो भनी राग अलग भएको बखत सोही अनुरूप होसमा राख्ने । त्यस्तै द्वेष सहित र रहित भएको बखत, मोह सहित र रहित भएको बखत, वास्तवमा जस्तो वातावरण छ सोही अनुरूप चित्तलाई होसमा राख्ने प्रक्रिया हो जसबाट चित्तमा बलेश नहुने अवस्था सिंजना गर्न सकोस् ।

भिक्षु संवलाई अववाद

गत माघ २४ गते विहान आनन्दकुटी विहारमा नेपाली भिक्षु संवलाई पूज्य तम्पुलु सयादोबाट सार गमित अववाद अनुशासन भएको थियो ।

सर्वप्रथम भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको परिचय दिनुहुँदै भन्नुभयो—नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्म अथवा भिक्षुहरूको लोप भएको ७०० सय वर्ष भएको छ । केरिसन् १९३० मा भिक्षु प्रशानन्द महास्थविर काठमाडौंमा भिक्षु भेषमा प्रकट हुनुभयो । यो आनन्दकुटी विहार थेरवादी बुद्धधर्मको केन्द्र हो । यस विहारको संस्थापक भिक्षु घर्मालोक महास्थविर हुनुहुन्छ । अब यस विहारमा बसीकरन मलाई पनि बुद्धधर्म प्रचार कार्यमा सेवा गर्ने मौका पाएको छ । अब स प्रार्थना गर्न चाहूँछु अनुकम्पा गरी भिक्षुसंघ र उपासक उपासिका-हरूको कर्तव्यबारे केही उपदेश दिनुहोस् ।

पूज्य तम्हुलु सग्रादोले भन्नुभयो—भिक्षुहरू मिली-
जुली बस्नुपछं । परस्पर सरसल्लाह गरी काम गर्नु बेश
छ । आफूखुसी एकलोटी काम गर्नु हुँदैन । नेपालमा
भिक्षुहरूको बीच पवारणा बिनय कर्म हुन्छ कि हुँदैन थाहा
छैन । पवारणा कर्म गर्दिखेरि ‘दिउन वा सुतेन वा
षट्संखाय वा’ आदि भनी परस्पर आ-आफ्नो गल्ती
प्रकाशन र स्वीकार गर्ने काम हुन्छ साथै क्षमादान पनि
हुन्छ । मतलब आफ्नो गल्तीलाई महसुस गर्ने सक्ने
हुनुपछं ।

अर्को मुख्य कुरो के छ भने सधैं होशलाई अगाडि
रात्री कुरा गर्नु, काम गर्नुपछं । भिक्षुहरूको जीवन
बप्रसन्नहरूको मन प्रसन्न गर्नेलाई, प्रसन्नहरूको मन रून
वृद्धिको लागि हुनुपछं । त्यसको लागि दुइवटा बाटो
भिक्षुहरूले अपनाउनुपछं । ग्रन्थधुर (अध्ययन, अध्यापन)
र विपस्सनाधुर (ध्यान भावनाको अभ्यास) यी दुइवटा
बाटोमा एउटामा सलग्न हुनु नै बप्रसन्नहरू प्रसन्न हुने बाटो
हो ।

अर्को महत्वपूर्ण कुरा उपासक उपासिकाहरूले
बन्धधुर र विपस्सना धुरमा सलग्न भेरहने भिक्षुहरूलाई
चाहिने आवश्यक चीज पूर्ति गरिदिनु पछं ।

आफुभन्दा ठूलाहरूको कुरामा वाद-विवाद नगरी,
समझी बुझी सिरोपर गर्नुपछं । आफुभन्दा कम उमेरहरू-
लाई (कोकालीपिन्त) कर्णणपूर्वक सुक्षाउ दिनु र
समझाइदिनु पछं । मैची करुणा, मुदिरा हुनुपछं । यी
तीन गुण एकीकरण भएको खण्डमा मिलीजुली बस्न सक्छ
र अन कोमल भेरहन्छ । अनि लोभ, द्वेष र मोह पातुलो
हुन्छ ।

सानो सानो गल्ती भिक्षु संघमा आपत्ति देसना
(गल्ती स्वीकार) गरेमा शुद्ध हुनसक्छ । मतलब आफ्नो
षस्ती स्वीकार गरेर परस्पर क्षमा दानले शुद्ध हुन्छ ।

ठूलो ठूलो नियम भिक्षु संघले शुद्ध गर्न सक्ने पनि छ ।
अयोग्य व्यक्तिलाई भिक्षु संघले संघबाट निष्कासन पनि
गर्नसक्छ । आपत्ति देसना र आपत्ति शुद्ध नगरेमा कून
बशुद्ध भेरहन्छ । मन सधैं असल कामतिर लगाउन पछं ।

भिक्षु सुदर्शन “महेन्द्र विद्याभूषण” बाट विभूषित

विभूवन विश्वविद्यालयको सन् १९७९ को स्नात-
कोत्तर स्तरको नेपाली इतिहास, संस्कृत र पुरातत्त्व
विषयको परीक्षामा सर्वप्रथम हुने भिक्षु सुदर्शन महेन्द्र
विद्याभूषणबाट विभूषित हुनु भएको छ ।

श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट हुकुम बक्से
बमोजिम स्वदेशी एवं विदेशी शिक्षण संस्थाहरूबाट
स्नातकोत्तर तथा स्नातक तहमा प्रथम श्रेणीमा प्रथम
भएका विद्वानहरूलाई सार्वो शिक्षा दिवसको उपलक्ष्यमा
शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्री नारायणदत्त भट्टले फागुन १२
गतेको दिन शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालयमा आयोजित
विशेष समारोहमा महेन्द्र विद्याभूषण ‘ब’ र ‘ग’ श्रेणीको
पदक लगाइ दिनु भएको विद्वानहरूमा भिक्षु सुदर्शन
पहिलो व्यक्ति हुनुहुन्छ । भिक्षु सुदर्शनले ७९.६ प्रतिशत
बंक प्राप्त गर्नु भएको थियो ।

समाचारमा भनिएको छ शिक्षा मन्त्री श्री भट्टले
महेन्द्र विद्याभूषण पाउने विद्वानहरूलाई शिक्षा क्षेत्रमा
प्राप्त गरेको विशिष्टता कमं क्षेत्रमा प्रयोग गर्न आग्रह
गर्नु भयो ।

विभूवन विश्वविद्यालयका उपकुलपति रामचन्द्र
बहादुरसिंहले जहाँहरूलाई देश र नरेश प्रति वकादार रही
मुलुकको विकासमा लाग्न अपील गर्नु भयो । त्रि. वि.
द्वारा ‘क’, ‘ख’ र ‘ग’ गरी तिने श्रेणीका महेन्द्र विद्याभूषण
द्वारा विभूषितहरूको सम्मानमा होटेल मल्लमा रात्री
भोजनको आयोजना पनि भएको थियो ।

लुम्बिनी व बुटवलय् बुद्धपूजा

धौख्यलय् बुद्धपूजा

खण्ड मुनिविहारया आयोजनाय गत माघ २ व ३ गते लुम्बिनी व बुटवलय् पर्यावर्त्य विहारय् बुद्धपूजा जुल। लुम्बिनी भिक्षु अनिस्त्रद्ध महास्थविर समक्ष शील प्रार्थना लिपा भिक्षु कुमार काश्यप व भिक्षु चुन्द महास्थविरपिनि-पाखे धर्मदेशना जुल। बुद्धपूजा भिक्षु महेन्द्रपाखे जूगु समाचार दु।

खण्ड मुनिविहारया ग्वःसालय् गत माघ २१ गते धुलिखेलय् च्वंगु पूर्वाराम विहारय् भिक्षु महेन्द्रपाखे बुद्धपूजा ज्वी धुंकाः भिक्षु गुणघोषं धर्मदेशना याना विजयात, नापं पूर्वाराम विहार नां काठमाडौं पूर्वपाखे लाःगुलि जूगु खं नं न्ह्यथना विजयात।

वर्मायाम्ह पूज्य तम्पुलु सयादोयात नागबहाल टोल सुधार समितिपाख
ज. व. धाख्वा नं धलोटपा बुद्धमूर्ति उपहार प्रदान याना च्वंगु दृश्य।

तम्पुलु सयादोया भद्र्य स्वागत

यल नागबहाल टोल सुधार समितिपाखे गत माघ २३ गते वर्मा देशया नां जाःम्ह फहान् धुतंगधारी ध्यानगुरु पूज्य तम्पुलु सयादो व वसयोलया शिष्यर्थि न्याम्हसिगु धुपधामं स्वागत जुल। वसयोत्पित स्वागत याःगुमध्ये भारिनक्षमा स्वागत जूगु ललितपुर नागबहालय् जूगु चर्चा दु।

नागबहालय् जूगु स्वागत समारोहय् प्रा. आशाराम शाक्य वत्पोल सयादोया परिचय दियाविजयात। नाय-

बहाल टोल सुधार समितिपाखे महाद्विति तःधिकःम्ह धलोतयाम्ह बुद्धमूर्ति उपहार देढाःगु दु। पूज्य सयादो महास्थविर परित्राण पाठ व धर्मदेशना याना विजयात। हेराकाजी शाक्य धर्मवाद ज्ञापन याना विजयात।

आयिक सद्योपाखे व दसयोलपि फुकसित बुद्धमूर्ति व मेमेगु नेपाली कला कीति जाःगु उपहार प्रादान याना स्वागत याःगुपाखे धर्मकीति प्रथम स्थान प्राप्त याःगु समाचार दु। काठमाडौंपिने बनेपा ध्यानकुटी विहारय् याःगु हे धर्म स्वागत याःगु रुत रुःः धाःगु चर्चा दु।

भाग पुन्ही

माघ २६ गते माघ पुन्ही खुन्हु आनन्दकुटी स्वयम्भू
ज्ञानसाला भजनं लिपा भिक्षु सुगतमुनि—ध्व शरीर
अस्थिर खन्हु पृथ्वीले चतावाइतिनिगु धंगु बुद्धवचन
ब्याख्या याना: बुद्ध गुण स्मरण याका विज्यात ।

अनं लिपा भिक्षु अश्वघोष धर्मदेशना याना:
धेविज्यात कि विहार विहारय वनाः बाख न्यनाथे व
कनाथे थःयःगु संस्कार (बाति पह चह) पाकाः बालाका
यके फुसा अपो बुद्धमं प्रचार ज्वीगु खेच्चाय याना
विज्यात ।

श्री तीर्थनारायण मानन्धरं २०३३ माघ २२ गते
छुं बोद्ध संस्कार मनय् थाके माला: व थःयःगु पह चह
बालाके माला वय्क प्रमुख छिस्वम्भू धर्मं पासापि लुं दिनया
लागी प्रवजित व उपसम्पदा दीक्षा कैगु खः । जन्मदिवा
सत्ता ध्व हे दिनय् पासापि सकले जाना: संस्कार खंगु
दिन मानय् यानागु खेन्हायना दिल ।

वय्कःपि सकले जाना: आनन्दकुटी माघ पुन्ही
खुन्हु बुद्धपूजाय् भागका:पि सकल भिक्षुगण व उपासक
उपासिकापित जलपान व भोजन संप्रह यानादिल ।

भोजनं लिपाया कायंकमय् भिक्षु बुद्धघोष महा-
स्थिविरं परिवाण पाठ व धर्मदेशना याना विज्यात ।
अनंलिपा श्री तीर्थनारायण मानन्धरं थाइ-नेपाल कठिन
उत्सवयागु चलचित्र विना दिल ।

बैंकक्य नेपाली प्रदर्शनी

वंगु सन् १९५२ जनवरी २९-३०-३१ तारीख
तक स्वन्हुयंकं न्हापालिकं बालाक रुःकः धाय्क नां चंक
थाइलैण्डया राजधानी बैंकक्या महामकुठ राज विद्यालये
नेपाली ब्रदर्शनी ज़गु समाचार दु । न्हापां दुर्हां वनेवं
श्री ५ महाराजाधिराज व श्री ५ बडामहारानीपिनिगु

तस्वीर जब खब व्यैतल । सकसित आक्षित या:गु लुम्बिनी
महामायां सिद्धायं गौतमवात जन्म विया ध्वगु दूश्य ४/५
फोट तःधिकः जू । नापं जःखः कपिलवस्तु व देवदहया
मूर्ति तथाः व्याख्या सहित प्रदर्शन याना तःगु बालाः जू ।
मेमेगु नेपाःया प्राकृतिक दूश्यं जागु तस्वीरत, पोष्टकाढत
व गृहीश्लिप कला व्यायातःगुलि नेपाः वने म्वाःक नेपाः
छगूलि ल्हानाः व्यायातल धंगु दशकतय्गु मृतुं पिहांबोगु
खेन्हने दु । दर्शकतसे लुम्बिनी विकासया ज्या छाय
धिला जूगुथे धकाः न्यंगु नं चर्चा दु ।

धुगु प्रदर्शनी क्यनेत थाइलैण्डया लागी शाही राजदूत
महामहीम श्री गिलेन्द्रप्रसादायाखे गुहाली जक मखु स्वयं थः
परिवारत व्याना: प्रदर्शनी स्वः छाया दिल । युनेस्कोपाखे
बैंकक्य विज्याना चंम्ह श्री थाकुरमान शाक्य नं आर्थिक
सहयोग विया: गुहाली याना विज्यात । आर. एन. ए. सी.
या अधिकृत एल. बी. प्रधान व ए. आइ. टी. ले चर्चेपिसं
नं सहयोग विया: प्रदर्शन कःकः धाय्का दिल ।

प्रदर्शनीया आयोजकत—

भिक्षु धर्मशोभन, भिक्षु धर्मपाल, भिक्षु सुमेध,
भिक्षु पञ्चालोक, भिक्षु सुगन्ध, श्रामणेर महाजनन,
श्रामणेर सुधर्मपि । वसपोलिपि थाइलैण्ड बुद्धमं बधयन
याना विज्याना चवपि खः ।

हेराकाजो सुईकापाखे प्राप्त आनन्दभूमिया आजीवन ग्राहक नामावली

१. कीर्तिबहादुर बज्जाचार्य, गावाहाल, यल
२. बागरत बज्जाचार्य, गावाहा, यल
३. रामलाल अवाले, तुम्बाहाल, यल
४. बुद्धरत शाक्य, नायवहाल
५. बाबुकाजी पैमाय्, कुटिबहाल
६. जगत शाक्य, क्वालखु
७. धर्मबहादुर धाख्वा, पाटनडोका
८. जगत शाक्य, महाबोद्ध, यल
९. रत्नकाजी बज्जाचार्य, ओबहाल, यल
१०. वेष्वारत शाक्य, तःधचुक, नबही, यल

उपरोक्त आजीवन ग्राहक दय्का दीम्ह श्री हेराकाजी
सुईका । (बाकि लिपाया अंके)